

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на здравеопазването

Регионална здравна инспекция – Монтана

ГОДИШЕН АНАЛИЗ

НА
ЗДРАВНО-ДЕМОГРАФСКОТО
СЪСТОЯНИЕ
В ОБЛАСТ МОНТАНА

2015 г.

1. Здравно-демографска характеристика на областта

1.1. Численост на населението

Населението в област Монтана в края на **2015 г.** е **137 188** души, което е с **2 162** по-малко в сравнение с **2014 г.** В градовете е съсредоточена по-голяма част от населението – **63.4 %** спрямо **36.7 %** в селата. В общия брой преобладават жените – **51.0 %**, мъжете са **49.0%**. Макар и с по-бавни темпове продължава процеса на остаряване на населението особено в селата, което е видно от приложените таблици.

Население на област Монтана за тригодишен период

Година	Население в областта общо	мъже	Отн. дял	жени	Отн. дял	В градовете	Отн. дял	В селата	Отн. дял
2015	137 188	67227	49.0	69961	51.0	87 012	63.4	50 176	36.7
2014	139 350	68 347	49.0	71 003	51.0	89 572	64.3	49 778	35.7
2013	141 596	69 462	49,1	72 134	50,9	91 026	64,3	50 570	35,7

2015	Население в областта общо	мъже	Отн. дял	жени	Отн. дял	В градовете	Отн. дял	В селата	Отн. дял
Област Монтана	137188	67227	49.0	69961	51.0	87012	63.4	50176	36.6
Берковица	17201	8375	48.7	8826	51.3	12504	72.7	4697	27.3
Бойчиновци	8660	4307	49.7	4353	50.3	1322	15.3	7338	84.7
Брусарци	4608	2303	50.0	2305	50.0	1025	22.2	3583	77.8
Вълчедръм	9028	4432	49.1	4596	50.9	3315	36.7	5713	63.3
Вършец	7656	3720	48.6	3936	51.4	5902	77.1	1754	22.9
Г.Дамяново	2445	1232	50.4	1213	49.6	-	-	2445	100.0
Лом	26182	12669	48.4	13513	51.6	20949	80.0	5233	20.0
Медковец	3825	1897	49.6	1928	50.4	-	-	3825	100.0
Монтана	49995	24536	49.1	25459	50.9	40293	80.6	9702	19.4
Чипровци	3412	1699	49.8	1713	50.2	1702	49.9	1710	50.1
Якимово	4171	2055	49.3	2116	50.7	-	-	4171	100.0

2014	Население в областта общо	мъже	Отн. дял	жени	Отн. дял	В градовете	Отн. дял	В селата	Отн. дял
Област Монтана	139350	68347	49.0	71003	51.0	89572	64.3	49778	35.7
Берковица	17547	8541	48.7	9006	51.3	12726	72.5	4821	27.5
Бойчиновци	8664	4306	49.7	4358	50.3	1380	15.9	7284	84.1
Брусарци	4675	2329	49.8	2346	50.2	1061	22.7	3614	77.3
Вълчедръм	9225	4526	49.1	4699	50.9	3393	36.8	5832	63.2
Вършец	7704	3758	48.8	3946	51.2	5996	77.8	1708	22.2
Г.Дамяново	2490	1264	50.8	1226	49.2	-	-	2490	100.0
Лом	26744	12956	48.4	13788	51.6	21466	80.3	5278	19.7
Медковец	3724	1826	49.0	1898	51.0	-	-	3724	100.0
Монтана	51013	25115	49.2	25898	50.8	41814	82.0	9199	18.0
Чипровци	3393	1671	49.2	1722	50.8	1736	51.2	1657	48.8
Якимово	4171	2055	49.3	2116	50.7	-	-	4171	100.0

2013	Население в областта общо	мъже	Отн. дял	жени	Отн. дял	В градовете	Отн. дял	В селата	Отн. дял
Област Монтана	141596	69462	49,1	72134	50,9	91026	64,3	50570	35,7
Берковица	17912	8718	48,7	9194	51,3	12990	72,5	4922	27,5
Бойчиновци	8799	4373	49,7	4426	50,3	1446	16,4	7353	83,6
Брусарци	4795	2401	50,1	2394	49,9	1091	22,8	3704	77,2
Вълчедръм	9382	4584	48,9	4798	51,1	3439	36,7	5943	63,3
Вършец	7810	3802	48,7	4008	51,3	6071	77,7	1739	22,3
Г.Дамяново	2560	1296	50,6	1264	49,4	-		2560	100,0
Лом	27140	13159	48,5	13981	51,5	21787	80,3	5353	19,7
Медковец	3742	1833	49,0	1909	51,0	-		3742	100,0
Монтана	51774	25520	49,3	26254	50,7	42426	81,9	9348	18,1
Чипровци	3462	1704	49,2	1758	50,8	1776	51,3	1686	48,7
Якимово	4220	2072	49,1	2148	50,9	-		4220	100,0

Население към 31.12.2015 г. по възраст

(брой)

Възраст (в навършени години)	Общо	Мъже	Жени	В градовете	В селата
Област Монтана	137188	67227	69961	87012	50176
0	1102	575	527	708	394
1 - 4	4788	2534	2254	3209	1579
5 - 9	6176	3175	3001	4184	1992
10 - 14	6219	3149	3070	4156	2063
15 - 19	6368	3269	3099	4274	2094
20 - 24	6356	3346	3010	4139	2217
25 - 29	6986	3753	3233	4724	2262
30 - 34	7336	3944	3392	5212	2124
35 - 39	8346	4385	3961	5871	2475
40 - 44	9579	4958	4621	6740	2839
45 - 49	9478	4979	4499	6710	2768
50 - 54	9453	4916	4537	6503	2950
55 - 59	9675	4903	4772	6614	3061
60 - 64	10318	5026	5292	6538	3780
65 - 69	11571	5217	6354	6497	5074
70 - 74	8380	3457	4923	4228	4152
75 - 79	6748	2579	4169	3107	3641
80 - 84	5174	1926	3248	2265	2909
85 - 89	2342	863	1479	1012	1330
90 - 94	709	249	460	292	417
95 - 99	78	21	57	26	52
100 +	6	3	3	3	3

Изводи:

Прогресивно намаляване на населението.

Големи разлики в структурата по възраст между градско и селско население.

Застаряването на населението поражда редица здравни, социални и икономически проблеми. Увеличените потребности от здравни грижи и социално подпомагане водят до увеличаване на разходите в тези сфери и необходимост от по-големи ресурси.

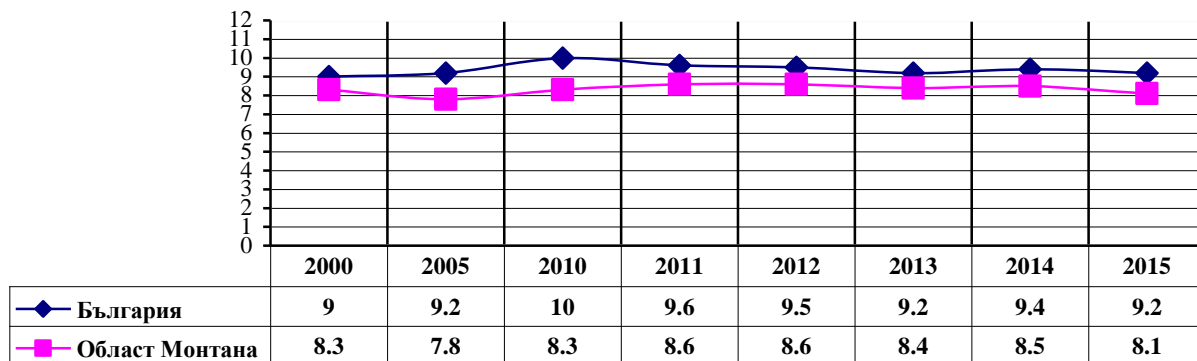
1.2. Раждаемост

През **2015 г.** в област Монтана са регистрирани **1 133** родени деца, като от тях **1 118 са живородени**, което формира раждаемост **8.1 %**.

Коефициентът на раждаемост през **2015 г** е **8.1 %**, а през предходните **2014 – 8.5 %** и **2013 г. – 8,4%** Остава по-нисък от средния за страната за **2015 г. – 9.2 %**, за **2014 г. – 9.4 %**, **2013 г. – 9.2 %**.

В градовете и селата в област Монтана за **2015 г.** живородените са съответно **712** и **406** деца. Коефициентът на раждаемост е **8.1 %** както в градовете така и в селата.

Раждаемост в област Монтана и страната на 1000

Раждаемост в област Монтана и страната/на 1000/ по градове и села

Раждаемост, %	2014 г.		2015 г.	
	В градовете	В селата	В градовете	В селата
Област Монтана	8.8	7.8	8,1	8,1
РБългария	9.6	8.7	9,4	8,5

Изводи:

Коефициентът на раждаемост за **2015 г.** остава по-нисък от средния за страната **8.1 %** за област Монтана спрямо **9.2 %** за РБългария.

По-ниска раждаемост за **област Монтана** в градовете **8.1 %**, за **2015 г.** и по-висока за селата **/8,1 %/**, в сравнение с предходната година. Тези показатели отново са по-ниски от средните за страната. За **2015 г.** средните стойности за РБ съответно са: за градовете – **9.4 %**; за селата **8.5 %**.

Върху раждаемостта съществено влияние оказват недостатъчната материална и жилищна осигуреност на семействата, снижаването на жизнения стандарт, високото ниво на безработица сред младите възрастови групи, намаляването и застаряването на фертилния контингент, измененията във фертилното поведение и психологическата нагласа за малко деца в семейството и др.

1.3 Обща смъртност

Високото ниво на общата смъртност в област Монтана се задържа и през 2015 г. броят на умрелите е 2950 души, а коефициентът на обща смъртност – 21,3 %.

Общата смъртност се запазва устойчиво висока и над средната за страната.

- За Област Монтана: 2015 – 21.3%; 2014 - 21,3%
- За РБългария: 2015 – 15.3%; 2014 - 15,1%

Смъртността в селата е значително по-висока, което се обуславя донякъде от възрастовата структура на живеещите в селата. За област Монтана през 2015 в градовете са умрели 1362 – 15.4 % , РБ – 12.9 % , а в селата 1 588 - 31.8 % , РБ – 22. % . Най-висок е коефициентът на обща смъртност в общините Георги Дамяново -40,9 % , Бойчиновци – 29.2% и Брусарци 28,7%.

Най ниска е смъртността в общините Монтана - 16,6 % , Лом - 20,3 % и Вършец 20,6 %.

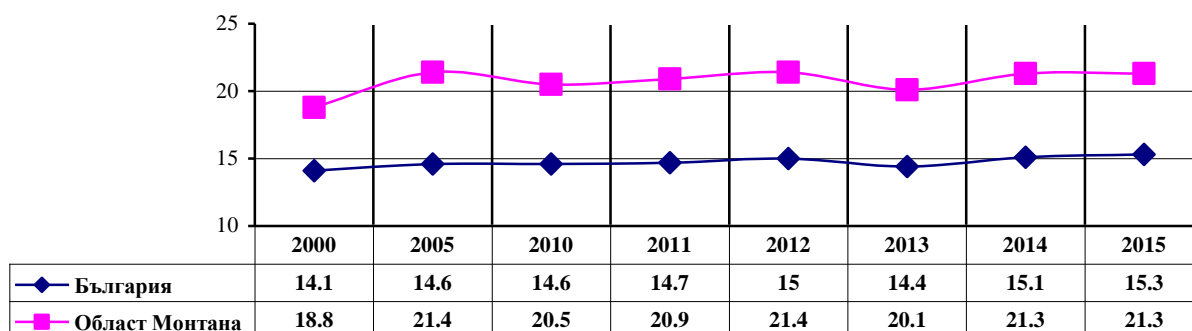
Все още проблем в демографското развитие на страната продължава да е високо поддържаното ниво на смъртност сред населението. Смъртността е един от най-важните индикатори на общественото здраве, чиито динамика и структура се влияят значително от социално-икономическото развитие на дадена страна или регион, от развитието на медицинската наука и образование, от ефективността на профилактиката, лечението и рехабилитацията, от обезпечеността със спешна, извънболнична и болнична помощ, от стила и начина на живот на населението в

различните възрастови групи, от отношението на индивидите към собственото здраве и здравето на другите членове на обществото, социалната група, семейството. Причините за смърт в продължение на две десетилетия запазват относително устойчива структура в страната, респективно в областта.

Като основни причини за нарастване на общата смъртност в област Монтана през последните години могат да се посочат:

- ❖ задълбочаващо се застаряване на населението с нарастване на дела на старшите групи с по-висока повъзrastова смъртност;
- ❖ неблагоприятни промени в повъзrastовата смъртност, изразяващи се в нарастване на смъртността в активната възраст от социално значими заболявания, особено сред мъжете;
- ❖ рискови фактори, свързани с начина на живот на населението – тютюнопушене, нерационално хранене, обездвиженост, стрес и др.;
- ❖ социално икономически и екологични фактори на средата.

Обща смъртност в област Монтана и страната на 1000

Умирания по възраст, местоживеене и пол за 2015 г.

Възраст	Общо			В градовете			В селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Монтана	2950	1523	1427	1362	697	665	1588	826	762
0	7	7	-	2	2	-	5	5	-
1 - 4	1	1	-	1	1	-	-	-	-
5 - 9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10 - 14	2	2	-	1	1	-	1	1	-
15 - 19	2	1	1	1	1	-	1	-	1
20 - 24	4	1	3	3	-	3	1	1	-
25 - 29	7	7	-	7	7	-	-	-	-
30 - 34	8	5	3	5	3	2	3	2	1
35 - 39	19	14	5	12	7	5	7	7	-
40 - 44	20	12	8	11	5	6	9	7	2
45 - 49	46	34	12	26	18	8	20	16	4
50 - 54	76	49	27	53	29	24	23	20	3
55 - 59	124	92	32	71	53	18	53	39	14
60 - 64	183	119	64	91	57	34	92	62	30
65 - 69	303	216	87	165	114	51	138	102	36
70 - 74	350	189	161	162	88	74	188	101	87
75 - 79	435	196	239	184	83	101	251	113	138
80 - 84	615	288	327	258	118	140	357	170	187
85 +	748	290	458	309	110	199	439	180	259

Структура на обща смъртност по причини

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	2015г.			2014г.		
		Брой	на 100000 от населението	Относителен дял %	Брой	на 100000 от населението	Относителен дял %
	ОБЩО I – XIX клас	2950	2133,5	100.0	2988	2127.1	100,0
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	9	6,5	0.3	16	11.4	0.5
II	Новообразувания	421	304,5	14.3	435	309.7	14.6
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	3	2,2	0.1	5	3.6	0.2
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	59	42,7	2.0	54	38.4	1.8
V	Психични и поведенчески разстройства				4	2.8	0.1
VI	Болести на нервната система	13	9,4	0.4	20	14.2	0.7
VII	Болести на окото и придатъците му				-	-	
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък				-	-	
IX	Болести на органите на кръвообращението	2098	1517,3	71.1	2074	1476.4	69.4
X	Болести на дихателната система	60	43,4	2.0	37	26.3	1.2
XI	Болести на храносмилателната система	102	73,8	3.5	114	81.2	3.8
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	3	2,2	0.1	1	0.7	0.0
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан				2	1.4	0.1
XIV	Болести на пикочо-половата система	73	52,8	2.5	45	32.0	1.5
XV	Бременност, раждане и послеродов период	1	0,7	0	-	-	
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	2	1,4	0	4	2.8	0.1
XVII	Вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации	3	2,2	0.1	2	1.4	0.1
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неklasифицирани другаде	46	33,3	1.6	95	67.6	3.2
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	57	41,2	1.9	80	57.0	2.7

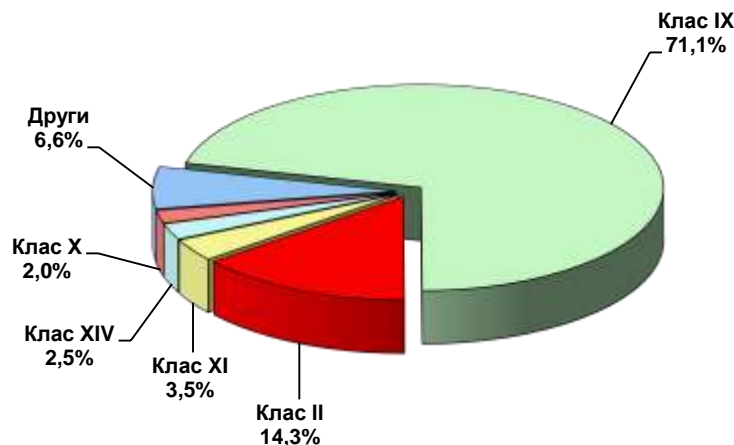
Структура на общата смъртност по причини:

Основна причина за умираанията през **2015 г.** са **болестите на органите на кръвообращението**, чиито интензитет е **1 517.3** на 100 000 или **71.1 %** относителен дял. Същите показатели за страната за **2015 г.** са съответно **1003.5** на 100 000 или **65.4 %**.

На второ място по причини за умираания за област Монтана са **новообразуванията**, чиито интензитет е **304.5** на 100 000 или **14.3%**, следвани от болести на **храносмилателната система – 3.5%**, болести на пикочо-половата система – **2.5 %** и болести на дихателната система – **2,0 %**. На тези **5 класа** болести се дължат **93.4 %** от всички смъртни случаи.

Съответно за РБългария на второ място по причини за умираания са **новообразуванията** чиито интензитет е **251.0** на 100 000 или **16.4 %**, следвани от болести на дихателната система е **56.4** на 100 000 или **3.8 %**; болести на храносмилателната система **53.7** на 100 000 или **3.5 %**; симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания **3.3 %**;

Обща смъртност по причини за умирация в област Монтана
2015 г.

1.4 Детска смъртност

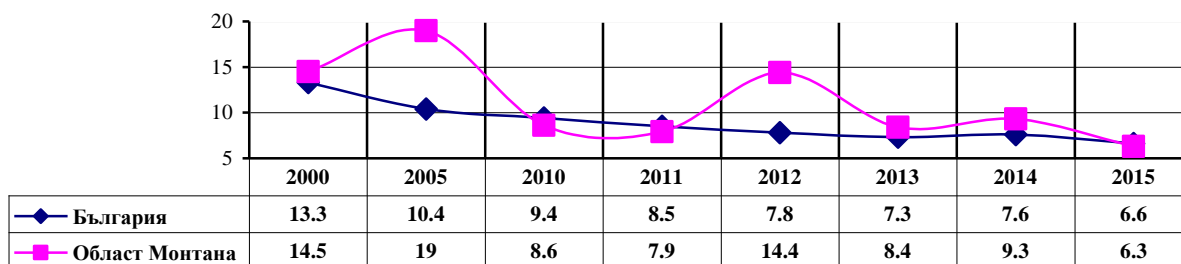
Нивото на детската смъртност е тясно свързано не само със здравеопазването, а и със степента на социално-икономическото развитие и съответния статус на населението. Започналото плавно снижение на детската смъртност от **9.4%** през 2009г., **8,6%** -2010г. и **7.9%** – 2011г. и значително увеличение през **2012 – 14.4 %**, отново е настъпило снижение с около 6 пункта през 2013 – **8,4%** и през **2015г. този показател достига 6,3 %** и е по-нисък от средния за страната **6,6%**.

Детската смъртност се влияе освен от факторите, касаещи общото развитие на страната и от такива характерни за отделното място – достъп до специализирана АГ и педиатрична помощ; относителен дял на селското и ромско население; тежестта на социално-икономическото състояние, образование и др.

През **2015 г.** за област Монтана са починали 7 деца до 1-годишна възраст, което прави **6.3 %** от живородените. Този показател за **2014 г.** е **9,3 %** и **2013 г.** е **8.4 %**. Детската смъртност за страната за **2015 г.** е **6.6, %**; **2014 г.** е **7.6 %**; **2013 – 7,3 %**.

Детската смъртност в градовете за област Монтана е **2.8 %**, за РБ - **5.2 %** а в селата за област Монтана **12.3 %** , за РБ - **10.9 %**.

Детска смъртност в област Монтана и страната на 1000 живородени деца

Детска смъртност (умрели деца до 1 г. възраст) в област Монтана

година	Общо		В градовете		В селата	
	брой	На 1000 живородени	брой	На 1000 живородени	брой	На 1000 живородени
2015 г.	7	6,3	2	2,8	5	12,3
2014 г.	11	9.3	7	8.8	4	10.3
2013 г.	10	8,4	7	9.0	3	7.2

Перинатална, неонатална и постнеонатална детска смъртност в област Монтана и страната

Година	Перинатална ¹ ДС	РБ	Неонатална ДС	РБ	Постнеонатална ² ДС	РБ
2015 г.	16.8		4.5		1.8	
2014 г.	14.2	10.4	4.2	4,2	5.1	3,2
2013 г.	9,2	10,3	5,0	4,2	3,4	3,1

¹На 1 000 родени деца

²На 1 000 живородени, без умрелите до 28-ден

Детска смъртност по причини

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	2015г.			2014г.		
		Брой	на 1000 живо родени	Относителен дял (%)	Брой	на 1000 живо родени	Относителен дял (%)
	ОБЩО I – XIX клас	7	6.3	100.0	11	9.3	100.0
I	Някои инфекциозни и паразитни болести				1	0.8	9.1
II	Новообразувания						
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	1	0.9	14.3			
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата						
VI	Болести на нервната система				1	0.8	9.1
IX	Болести на органите на кръвообращението				2	1.7	18.2
X	Болести на дихателната система	1	0.9	14.3			
XI	Болести на храносмилателната система				1	0.8	9.1
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	2	1.8	28.6	4	3.4	36.4
XVII	Вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации	3	2.7	42.8	2	1.7	18.2
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неklasифицирани другаде						
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини						

Структура на детската смъртност по причини

Основни причини за умирацията на децата под 1 годишна възраст през 2015 г са:

- Вродени аномалии – **42,8 %** от всички умрели деца до 1 г.
- Някои състояния, възникващи през перинаталния период – **28,6 %** от всички умрели деца до 1 г.
- Болести на дихателната система и Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм – по **14,3 %** от всички умрели деца до 1 г.

Изводи:

Причините за детската смъртност са както от медицински така и от немедицински характер: на първо място пропуски на семейни лекари и лекари специалисти при провеждане на женска и детска консултация и недостатъчната координация между отделните звена в системата за майчино и детско здравеопазване. Към втората група причини се отнася ниският социален статус на населението, най-вече в селските и етнически райони, незадоволителната здравна култура и начина на живот, които определят високия риск на отделните групи.

За намаляване на детската смъртност особено внимание трябва да се обърне на:

- Извънболничната АГ помощ с оглед намаляване на недоносеността, вродените аномалии, наследствени болести;
- Добра медицинска практика в педиатрията;
- Осигуряване условия за здравословен начин на живот на децата.

Всички фактори, имащи отношение към начина на живот на бременната и кърмачето имат отношение към нивото на детската смъртност.

1.5. Естествен прираст

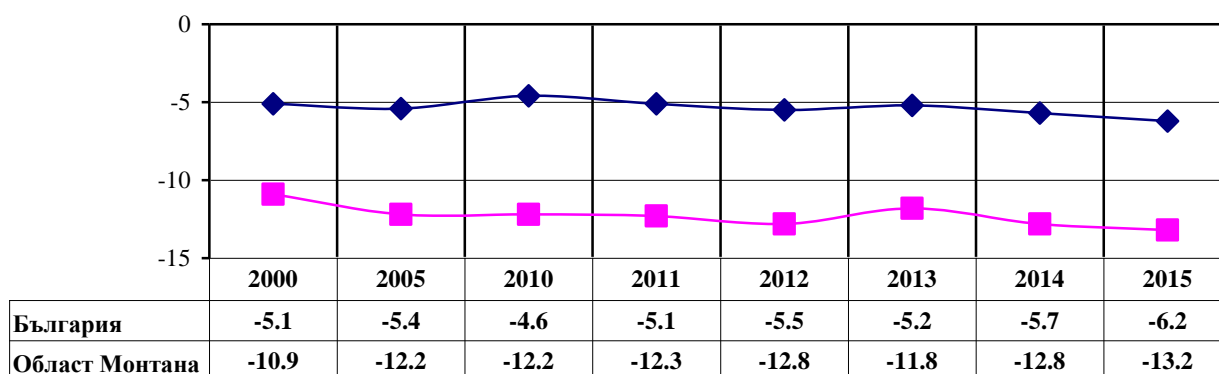
Прогресивно намаляващото население в страната, намаляване броя на ражданията и увеличаване на смъртните случаи оказват влияние върху показателя естествен прираст. От 1990 година естественият прираст в страната е с отрицателен знак, т.е. намалява, тъй като броят на умиращите е значително по-голям от броя на ражданията.

Демографският проблем е особено актуален за област Монтана.

Отрицателният естествен прираст за **2015 г.** е **-13.2 ‰** и е със стойности близки с предходните години – **2014 г.** **-12.8 ‰**, **2013 г.** **-11.8 ‰**. Тези стойности както винаги са значително над средните за страната **2015 г.** **-6.2**; **2014 г.** **-5.7**; **2013 г.** **-5.2**.

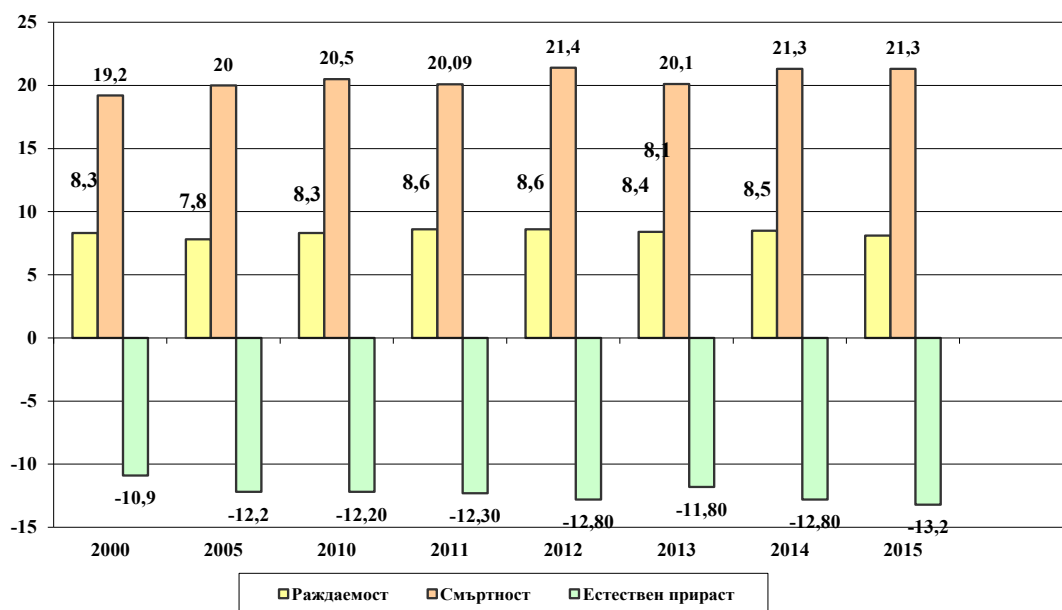
Отрицателният естествен прираст е най-силно изразен в общините – **Георги Дамяново** **-36,5 ‰**, **Чипровци** **-22,6 ‰**, **Брусарци** **-21,3 ‰**.

Най-малко изразен е в община **Монтана** **-9.2 ‰**, **Вършец** **-10.7 ‰** и **Лом** **-11.8 ‰**.

Живородени, умрели и коефициент на раждаемост и смъртност за 2015 г.

Общини	Живородени	Умрели	Естествен прираст	Раждаемост	Обща смъртност	Естествен прираст
	Брой			На 1000 от населението		
Общо	1118	2950	-1832	8.1	21.3	-13.2
Берковица	153	400	-247	8.8	23.0	-14.2
Бойчиновци	72	253	-181	8.3	29.2	-20.9
Брусарци	34	133	-99	7.3	28.7	-21.3
Вълчедръм	96	240	-144	10.5	26.3	-15.8
Вършец	76	158	-82	9.9	20.6	-10.7
Георги Дамяново	11	101	-90	4.5	40.9	-36.5
Лом	224	536	-312	8.5	20.3	-11.8
Медковец	33	86	-53	8.7	22.8	-14.0
Монтана	373	836	-463	7.4	16.6	-9.2
Чипровци	13	90	-77	3.8	26.5	-22.6
Якимово	33	117	-84	7.9	28.0	-20.1

Изводи и основни демографски проблеми, които имат пряко отношение към системата на здравеопазване и потребностите от здравни услуги са:

Раждаемост, смъртност, средна продължителност на живота са основните демографски показатели, използвани като измерител на общественото здраве.

Област Монтана се характеризира с особено тежък демографски статус:

- Прогресивно намаляващо и застаряващо население;
- Относително висока обща смъртност;
- Отрицателен естествен прираст.

Всички показатели са значително над средните за страната.

Анализът на общата смъртност показва много висок дял на социално значимите заболявания, особено тези на органите на кръвообращението, отново над средните за страната.

Неблагоприятните тенденции в демографското състояние оказват отрицателно влияние в две насоки:

- Намаление на пациентската листа/по-ниски доходи; по-ниска конкурентна способност;
- Повишени потребности от медицински дейности, насочени за лечение на възрастното население с хронични и полиорганни заболявания.

1.6. Заболеваемост и болестност

Анализ на заболеваемостта и болестността

Общата заболеваемост/болестност/, измерена чрез регистрираните случаи на заболяванията по обращаемостта на населението за здравна помощ към звената за извънболнична помощ, дава представа за честотата и структурата на заболяванията по повод на които населението търси здравна помощ.

Регистрирани заболявания /болестност/ - през 2015 г. регистрираните заболявания за област Монтана са общо **325 565**, което прави **2 354,6** на **1000** души население.

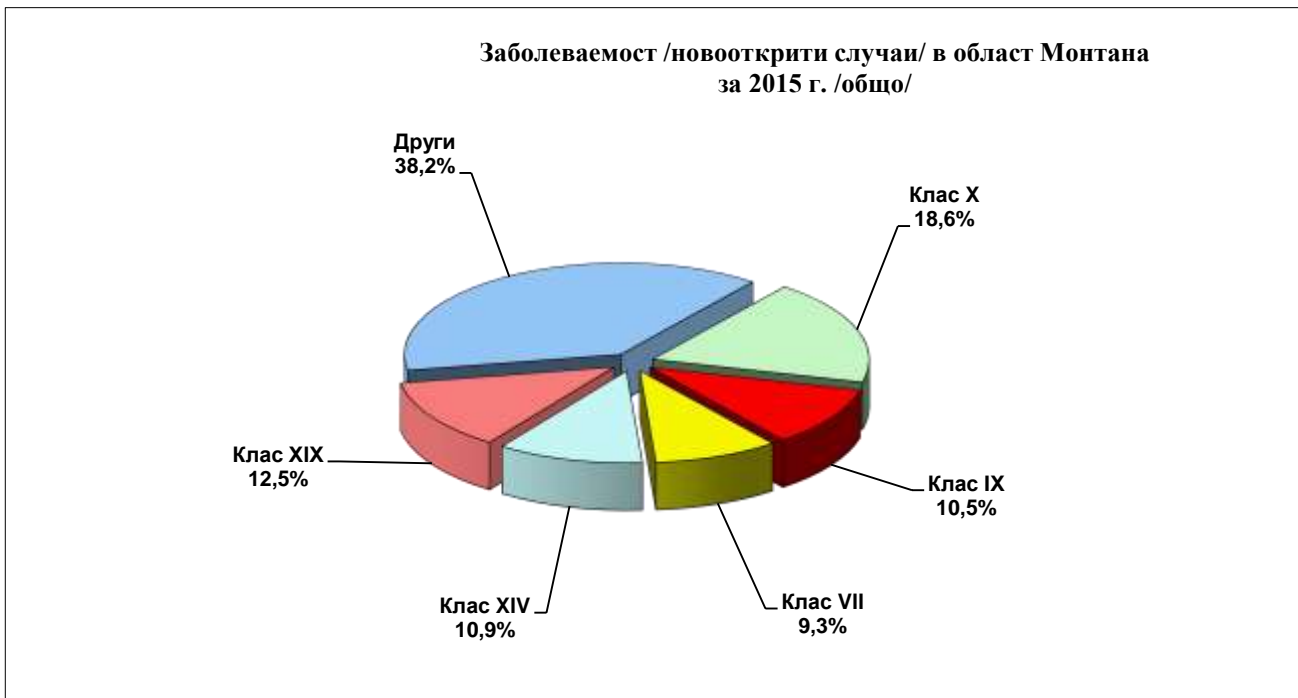
Новоткрити заболявания /заболеваемост/ – през 2015 г. новооткритите заболявания са **96 341**, което представлява **696,8** на **1000**.

В структурата на заболяванията водещо място заемат болестите на органите на кръвообращението – **25,8%** отн. дял, следвани от болести на дихателната система – **17,5%** отн. дял, следвани от болести на пикочо-половата система – **7,9%** отн. дял, болести на окото и придатъците му – **7,5%** отн. дял.

Най-висок относителен дял от новоткритите заболявания имат болестите на дихателната с-ма – **18,6 %**, следвани от травми и отравяния – **12,5 %**, болести на пикочо-половата система – **10,9 %**.

Общо регистрираните заболявания при децата до **17 години** за **2015 г.** за областта са **61810** или **2 643,0** на **1000** души население до 17 години. В структура на регистрираната болестност водещо място заемат болестите на дихателната система – **53,0%** отн. дял, следвани от болести на окото и придатъците му – **6,8 %** отн. дял, болести на храносмилателната система – **6,6 %** отн. дял, някои инфекциозни и паразитни болести – **5,9 %** отн. дял.

Новооткритите заболявания при децата до 17 г. регистрирани през 2015 г. са 20 379 или 871,4 на 1000. Най-често срещаните класове болести като новооткрити са аналогични с малки изключения на регистрираната болестност - болестите на дихателната система – 42,4 % относителен дял, следвани от травми и отравяния -11,5% отн. дял, болести на кожа и подкожна тъкан -8,7% отн. дял някои инфекциозни и паразитни болести – 7,3% отн. дял %; болести на окото и придатъците му- 6,3% отн. дял.

Болестност и заболяемост сред населението в област Монтана 2015 /общо/

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регистрирани заболявания	На 1000 души от насел.	Относителен дял	Регистрирани заболявания	На 1000 души от насел.	Относителен дял
	ОБЩО I – XIX клас	325565	2354,6	100.0	96341	696.8	100
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	7475	54.1	2.3	3142	22.7	3.3
II	Новообразувания	7201	52.1	2.2	2307	16.7	2.4
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	1348	9.7	0.4	635	4.6	0.7
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	19412	140.4	6.0	2522	18.2	2.6
V	Психични и поведенчески разстройства	4649	33.6	1.4	864	6.2	0.9
VI	Болести на нервната система	16638	120.3	5.1	3615	26.1	3.8
VII	Болести на окото и придатъците му	24430	176.7	7.5	8976	64.9	9.3
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	11213	81.1	3.4	4439	32.1	4.6
IX	Болести на органите на кръвообращението	84037	607.8	25.8	10158	73.5	10.5
X	Болести на дихателната система	56856	411.2	17.5	17899	129.5	18.6
XI	Болести на храносмилателната система	18385	133.0	5.7	6280	45.4	6.5
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	11458	82.9	3.5	5649	40.9	5.9
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	18971	137.2	5.9	5152	37.3	5.3
XIV	Болести на пикочо-половата система	25592	185.1	7.9	10465	75.7	10.9
XV	Бременност, раждане и послеродов период	657	4.8	0.2	174	1.3	0.2
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	136	1.0	0.0	64	0.5	0.1
XVII	Вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации	675	4.9	0.2	181	1.3	0.2
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неklasифицирани другаде	4352	31.5	1.3	1739	12.6	1.8
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	12080	87.4	3.7	12080	87.4	12.5

1.7. Хоспитализирана заболяемост

В стационарите на болничните заведения всички хоспитализирани случаи /изписани + умрели/ в област Монтана през 2015 г. са **44073** или **3 187,5** на **10 000** души от населението. Хоспитализираните пациенти в сравнение с предходната година са по-малко с 3010 бр. В структурата на хоспитализираните болни по класове болести отново водещо място през 2015 г. заемат болести на органите на кръвообращението – **7615** случаи, с отн. дял **17.3 %**, следвани от болести на дихателната система – **5 021** случаи, **11.4 %** относителен дял, следвани от болести на нервната система – **2928** случаи или **6.6 %** относителен дял.

При сравнителният анализ на хоспитализираната заболяемост за **2013 г., 2014 г. и 2015г.** болестите на органите на кръвообращението и дихателната система са с трайно висок относителен дял.

При хоспитализираните случаи при децата до 17 годишна възраст най-голям е относителният дял на болестите на дихателната с-ма – **38.4 %**, следвани от клас XXI, в който са отразени и живородените деца – **20.5 %**, както и някои инфекциозни и паразитни заболявания – **10,9 %**.

Сред лицата от 18 до 64 години най-голям е дялът на групата на болестите на органите на кръвообращението – **11.8%**, следвани от групата бременност, раждане и послеродов период – **8.9 %**, болести на нервната система - **8.4 %**.

Водещи заболявания в структурата на хоспитализираните над 65 години са болести на органите на кръвообращението – **28.4 %**, дихателната система – **7.8 %** и нервната система – **6.3 %**.

Хоспитализирана заболеваемост в Област Монтана за 2015 г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Изписани болни	На 10 000 души от нас.	Относи телен дял
	ОБЩО I - XIX клас	44073	3187.5	100,0
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	1759	127.2	4.0
II	Новообразувания	519	37.5	1.2
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни	158	11.4	0.4
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	1033	74.7	2.3
V	Психични и поведенчески разстройства	1390	100.5	3.2
VI	Болести на нервната система	2928	211.8	6.6
VII	Болести на окото и придатъците му	646	46.7	1.5
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	666	48.2	1.5
IX	Болести на органите на кръвообращението	7615	550.7	17.3
X	Болести на дихателната система	5021	363.1	11.4
XI	Болести на храносмилателната система	2534	183.3	5.7
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	853	61.7	1.9
XIII	Болести на костно-мускулната с-ма и на съединителната тъкан	1065	77.0	2.4
XIV	Болести на пикочо-половата система	2524	182.5	5.7
XV	Бременност, раждане и послеродов период	1960	141.8	4.4
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	244	17.6	0.6
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	16	1.2	0.0
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания	664	48.0	1.5
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	2542	183.8	5.8
XXI	Фактори, влияещи върху здравното състояние на населението.	9936	718.6	22.5

Хоспитализирана заболеваемост в Област Монтана за 2014 г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Изписани болни	На 10 000 души от населението	Относи телен дял
	ОБЩО I - XXI клас	47083	3351,7	100,0
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	2134	151.9	4.5
II	Новообразувания	525	37.4	1.1
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни	207	14.7	0.5
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	1138	81.0	2.4
V	Психични и поведенчески разстройства	1378	98.1	2.9
VI	Болести на нервната система	3642	259.3	7.7
VII	Болести на окото и придатъците му	824	58.7	1.8
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	1044	74.3	2.2
IX	Болести на органите на кръвообращението	7796	555.0	16.6
X	Болести на дихателната система	5723	407.4	12.2
XI	Болести на храносмилателната система	2752	195.9	5.8
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	932	66.3	2.0
XIII	Болести на костно-мускулната с-ма и на съединителната тъкан	1556	110.8	3.3
XIV	Болести на пикочо-половата система	2833	201.7	6.0
XV	Бременност, раждане и послеродов период	2100	149.5	4.5
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	232	16.5	0.5
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	13	0.9	0.0
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания	749	53.3	1.6
XIX	Травми, отравяния и някои др. последици	2833	201.7	6.0
XXI	Фактори, влияещи върху здравното състояние на населението.	8672	617.3	18.4

Хоспитализирана заболеваемост в Област Монтана за 2013 г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Изписани болни	На 10 000 души от населението	Относи телен дял
	ОБЩО I - XXI клас	46757	3278,2	100,0
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	2214	155,2	4,7
II	Новообразувания	558	39,1	1,2
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни	191	13,4	0,4
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	1285	90,1	2,7
V	Психични и поведенчески разстройства	1317	92,3	2,8
VI	Болести на нервната система	2995	210,0	6,4
VII	Болести на окото и придатъците му	847	59,4	1,8
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	1072	75,2	2,3
IX	Болести на органите на кръвообращението	7621	53,4	16,3
X	Болести на дихателната система	5432	380,9	11,6
XI	Болести на храносмилателната система	3113	218,3	6,7
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	939	65,8	2,0
XIII	Болести на костно-мускулната с-ма и на съединителната тъкан	1263	88,5	2,7
XIV	Болести на пикочо-половата система	2896	203,0	6,2
XV	Бременност, раждане и послеродов период	2129	149,3	4,6
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	208	14,6	0,4
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	20	1,4	0,0
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания	541	37,9	1,2
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	2666	186,9	5,7
XXI	Фактори, влияещи върху здравното състояние на населението.	9450	662,6	20,2

Обобщената оценка на заболеваемостта и смъртността по причини за умирация показва, че основните проблеми на здравето на населението произтичат предимно от заболявания, свързани със застаряване на населението и с широкото разпространение на рисковите фактори, породени от стила на живот на населението.

Социалната значимост на хроничните болести се определя от високото ниво на смъртност, особено в активна възраст, висок относителен дял на общата заболеваемост и болестност, временна неработоспособност, първична инвалидност и хоспитализирана заболеваемост. Наблюдението показва, че масово хората отказват да се лекуват поради финансови проблеми, които се формират в социалната и икономическа среда на живот.

Болестите на органите на кръвообращението са водещи в структурата на умирация от десетилетия. Показателите нарастват при двата пола с възрастта, подчертано в групите след 35 г. при мъжете и 45 г. при жените. Повъзрастовите показатели на мъжете са по – високи като индекса на свръхсмъртност в групите на активната възраст на двата пола се колебае от 1.3 до 2.4. Разликата е свързана с по-голямата честота на факторите при мъжете още от млада възраст, по – рисковото им поведение, ролята им в обществото/работа с по-големи отговорности и др./

- Тенденция за повишаване на общата заболеваемост;
- Задържащ се висок относителен дял на болестите на органите на кръвообращението и болести на дихателната система;

- Постоянна тенденция за нарастване на заболяемостта от онкологични и психични заболявания;
- Общата смъртност се запазва устойчиво висока и над средната за страната. Водещо място заемат болестите на органите на кръвообращението – **71.1 %** относителен дял за област Монтана спрямо **65,4%** относителен дял за страната.

Онкологични заболявания

През **2015 г.** са регистрирани **5070** случая на онкологични заболявания, от които **468** новооткрити. Отнесени към **100 000** души население тези показатели са: **3 666,8**, от тях новоткрити **338,5**

По нозология за област Монтана водещи са злокачествените новообразувания на: кости, съединителната тъкан, кожа и млечни жлези – **2021 – 39,9%** спрямо общо регистрираните, пикочополовата система – **1609 -31,7,0%**; храносмилателната система – **730- 14.4%**.

Задържа се висока болестност и заболяемост от онкологични заболявания.

Регистрирани заболявания от злокачествени новообразувания

	2015				2014			
	Всичко	в т.ч. новооткрити	Всичко	в т.ч. новооткрити	Всичко	в т.ч. новооткрити	Всичко	в т.ч. новооткрити
	Брой		На 100 000 от населението		Брой		На 100 000 от населението	
Общо	5070	468	3666.8	338.5	5238	554	3728.8	394.4
Устни, устна кухина и фаринкс	146	17	105.6	12.3	154	19	109.6	13.5
в т.ч. : устни	79	2	57.1	1.4	89	4	63.4	2.8
Храносмилателни органи и перитонеум	730	96	528.0	69.4	772	134	549.6	95.4
в т.ч. : стомах	64	8	46.3	5.8	71	18	50.5	12.8
дебело черво,ректум ректосигмоидна област и анус	573	71	414.4	51.3	580	78	412.9	55.5
Дихателна система	217	50	156.9	36.2	249	58	177.3	41.3
в.т.ч.: трахея, бронхи, бял дроб	137	44	99.1	31.8	169	48	120.3	34.2
Кости,съединителна тъкан, кожа и млечни жлези	2021	126	1461.6	91.1	2080	153	1480.7	108.9
в.т.ч.: меланом и други злокачествени новообразувания на кожата	2042	50	753.6	36.2	1115	78	793.7	55.5
женска гърда	911	71	658.9 ⁽¹⁾	51.3 ⁽¹⁾	902	67	1260.3 ⁽¹⁾	93.6 ⁽¹⁾
Пикочо-полови органи	1609	148	1163.7	107.0	1619	146	1152.5	103.9
в.т.ч. маточна шийка	353	24	255.3 ⁽¹⁾	17.4 ⁽¹⁾	351	23	490.4 ⁽¹⁾	32.1 ⁽¹⁾
тяло на матката	447	27	634.2 ⁽¹⁾	38.3 ⁽¹⁾	444	19	620.4 ⁽¹⁾	26.5 ⁽¹⁾
яйчник и други придатъци на матката	112	10	158.9 ⁽¹⁾	14.2 ⁽¹⁾	107	14	149.5 ⁽¹⁾	19.6 ⁽¹⁾
Простата	255	37	376.2 ⁽²⁾	54.6 ⁽²⁾	257	35	373.0 ⁽²⁾	50.8 ⁽²⁾
пикочен мехур	243	25	175.7	18.1	263	32	187.2	22.8
Други	347	31	251.0	22.4	364	44	259.1	31.3

¹⁾ На 100 000 жени

²⁾ На 100 000 мъже

Забележка: Данните са получени от КОЦ гр.Враца.

Инфекциозни заболявания, в т.ч. туберкулоза

За 2015 г. са хоспитализирани – 1759 лица с инфекциозни заболявания.

В сравнение с миналата година хоспитализираните с инфекциозни заболявания са намалели с 375.

Сравнителен анализ на хоспитализациите от 2013 г. и 2014 г., 2015 г.

- 2015 г. – 1759– 12.7.% или 4,0 % отн. дял
- 2014 г. – 2 134- 15.2.% или 4.5 % отн. дял
- 2013 г. – 2 214– 20.0.% или 4.7 % отн. дял

Общо регистрираните болни от активна туберкулоза за 2015 г. са 84 или 60.8 на 100 000, в т.ч. число новооткрити 37, което формира заболяемост 26,8 на 100 000.

Сравнителен анализ на новооткритите случаи на туберкулоза

- 2015 г. – област Монтана – 26,8, за РБ – 22,0 ‰
- 2014 г. – област Монтана – 32,0 за РБ – 23,2 ‰
- 2013 г. – област Монтана – 32,3, за РБ – 23.8 ‰

Регистрирани заболявания от активна туберкулоза по форма на заболяването

Форма на заболяването	2015		2014		2013	
	брой	На 100 000	брой	На 100 000	брой	На 100 000
Общо	84	60.8	92	65.5	128	89.7
в т.ч. новооткрити	37	26.8	45	32.0	46	32.3
Туберкулоза на дих. органи	70	50.6	73	52.0	99	69.4
в т.ч. новооткрити	31	22.4	37	26.3	36	25.2
Туберкулоза на костите и ставите	2	1.4	1	0.7	1	0.7
в т.ч. новооткрити	1	0.7	1	0.7	-	-
Туберкулоза на пикочо-половите органи	1	0.7	-	-	2	1.4
в т.ч. новооткрити	1	0.7	-	-	-	-
Други форми на активна туберкулоза	11	7.9	18	12.8	26	18.2
в т.ч. новооткрити	4	2.9	7	5.0	10	7.0

Психични заболявания

Анализът на показателите за 2015 г. показват – регистрирани психични заболявания 4649 случая, което формира 3362,3 ‰.

Хоспитализирани през годината са 1390 случая, или 1005,3 на 100 000, относителният дял на психичните болести от общата хоспитализирана заболяемост е 3.2 %.

За 2013 г. хоспитализираните са 1317 или 2,8% отн. дял, а за 2014 г. хоспитализираните са 1378 случая или 2.9 % отн. дял..

В структурата на заболяванията регистрирани в извънболничната помощ най-много са случаите на афективни разстройства, шизофрения и шизотипни разстройства, невротични разстройства свързани със стрес и соматоформни разстройства, умствена изостаналост и др.

При хоспитализираната заболяемост водещо място заемат шизофрения и шизотипни разстройства, следвани от умствената изостаналост, психични и поведенчески разстройства, дължащи се на употреба на алкохол.

Болните под диспансерно наблюдение за 2015 г. – 1689, което формира – 1221,5 на 100 000 от населението в областта .

2. Рискови фактори, влияещи върху здравето на населението в Област Монтана

Анализът на честотата на някои рискови фактори, асоциирани с хипертоничната болест, мозъчно-съдовата болест и онкологичните заболявания показва, че профилактиката на тези заболявания е изключително тревожна:

- Относителния дял на хипертониците остава трайно висок;
- Нисък социален статус на по-голяма част от населението – безработни, неосигурени;
- Ниска култура на някои социални групи от населението;
- Висока заболяемост, болестност и леталитет от социално значими болести;

3. Заключение

Област Монтана е една от областите в страната с най-лошо демографско състояние на населението. Съчетано със слабите икономически възможности, един от най-ниските доходи на глава от населението в страната, ниския жизнен потенциал, вътрешна и външна миграция – особено на младото население, слабата икономическа перспектива за развитието и изтичане на квалифицирани специалисти оформят една крайно неблагоприятна картина.

Всичко това налага централната държавна власт да има диференциран подход с оглед разрешаване на демографското състояние и многобройните фактори оказващи пряко влияние на фона, за области като нашата.

4. Състояние на системата за медицинска помощ

4.1. Първична извънболнична медицинска помощ

Областната здравна карта в област Монтана регламентира базисни медицински грижи за населението да се осъществяват от **125** лекари по обща медицина и **132** лекари по дентална медицина, работещи в лекарски практики, разположени равномерно на територията на областта, съгласно Националната здравна карта, действаща за 2015г.

Осигуреност на населението на 10 000 за област Монтана по общини за 2015 г.

Общини	Брой	На 10 000 души
Общо	98	7.1
Берковица	13	7.6
Бойчиновци	6	6.9
Брусарци	2	4.3
Вълчедръм	4	4.4
Вършец	5	6.5
Г.Дамяново	1	4.1
Лом	20	7.6
Медковец	3	7.8
Монтана	36	7.2
Чипровци	4	11.7
Якимово	4	9.6

Видове ЛЗ	2015	2014	2013
Индивидуална практика за ПМП	82	83	80
Индивидуална практика за ПДП	118	123	126
Групова практика за ПМП	7	7	8
Групова практика за ПДП	3	3	2

Лечебни заведения за първична медицинска и дентална извънболнична помощ по общини в област Монтана през 2015 г.

Община	Брой лекарски практики по здравна карта		Брой регистрирани практики в РЗИ			
			инд. практики		групови практики	
	лекари	дентални	лекари	дентални	лекари	дентални
Област Монтана	125	132	82	118	36	5
В т.ч. в градовете	75	88	41	97	36	5
В селата	50	44	41	21		
Община Берковица	16	17	15	11		
В т.ч. в градовете	10	12	10	9		
В селата	6	5	5	2		
Община Бойчиновци	9	8	9	3		
В т.ч. в градовете	2	2	2			
В селата	7	6	7	3		
Община Брусарци	5	4	4	2		
В т.ч. в градовете	2	2	2	1		
В селата	3	2	2	1		
Община Вълчедръм	9	9	3	4	2	
В т.ч. в градовете	3	4	1	2	2	
В селата	6	5	2	2		
Община Вършец	7	7	6	4		
В т.ч. в градовете	5	6	4	4		
В селата	2	1	2			
община Г.Дамяново	4	3	4	2		
В т.ч. в градовете						
В селата	4	3	4	2		
Община Лом	23	26	14	33	8	
В т.ч. в градовете	19	23	10	29	8	
В селата	4	3	4	4		
Община Медковец	4	4	4	2		
В т.ч. в градовете						
В селата	34	4	4	2		
Община Монтана	38	46	15	52	26	4
В т.ч. в градовете	30	37	10	51	26	4
В селата	8	9	5	1		
Община Чипровци	5	4	4	2		1
В т.ч. в градовете	3	2	2	1		1
В селата	2	2	2	1		
Община Якимово	5	4	4	3		
В т.ч. в градовете						
В селата	5	4	4	3		

ОПЛ – зачислени за специалност Обща медицина – **24** или **24,5%**
 ОПЛ със специалност Обща медицина – **40** или **40,8%**
 ОПЛ със специалност Вътрешни болести – **21**
 ОПЛ със специалност Детски болести – **11** и **2** наети без специалност

От направения анализ за разпределението на практиките в градовете и селата, е видно, че от всички амбулатории за извънболнична медицинска помощ 65,3 % са с основен адрес в градовете и 34,7 % в селата. В този смисъл дори при висока обща осигуреност с ОПЛ, в някои от селата липсват трайно пребиваващи ОПЛ. Част от практиките са с втори адрес на общопрактикуващите лекари. Въпреки, че пациентите по този начин имат избран личен лекар в друго населено място, възникват затруднения при достъпа на пациентите до първична медицинска помощ.

Изводи:

- Добра осигуреност с ОПЛ.
- Достатъчност със специалисти денталисти, но съсредоточени само в градовете

Въпреки добрата осигуреност с лекари на населението на Област Монтана към настоящия момент, обезпокояваща е тенденцията, която се наблюдава – нараства средната възраст на практикуващите лекари, включително и поради това, че повечето от тях продължават да осъществяват дейност след пенсионна възраст, както и по причина, че няма оптимално включване на млади лекари в системата. Тази тенденция има отложен във времето негативен ефект.

4.2 Специализирана извънболнична медицинска помощ/СИМП/

Лечебни заведения за специализирана извънболнична помощ по общини за 2015 г.

община	ИПСМП	ИПСДП	ГПСМП	ГПСДП	МЦ	ЦДМ	ДКЦ	СМДЛ	СМТЛ	хосписи
Берковица	3				1				1	
Бойчиновци										
Брусарци										
Вълчедръм										1
Вършец	5				1					
Г.Дамяново										
Лом	19	1	1		2		1	2	3	
Медковец										
Монтана	39		13		5	1		4	7	
Чипровци										
Якимово										
Общо	66	1	14	0	9	1	1	6	11	1

Година	ИПСМП	ИПСДП	ГПСМП	ГПСДП	МЦ	ЦДМ	ДКЦ	СМДЛ	СМТЛ
2015	66	1	14	0	9	1	1	6	11
2014	66	1	14	0	9	1	1	6	9
2013	66	2	14	0	9	1	1	6	9

Посещения при специалисти за област Монтана през 2015 г.

	Посещения в амбулаторията					Посещения в домовете
	Всичко	На 1 жител	В това число			
			Деца до 17 г.	Профилактични	От тях деца до 17 г.	
Лекари	269929	1,91	48356	5543	477	1360
Вътрешни болести	17098	0,12	731			118
Гастроентеролози	6229	0,04	144			10
Ендокринолози	15891	0,11	147			7
Кардиолози	46003	0,32	148	42		122
Ревматолози	579	0	25			
Пневмофтизиатри	7805	0,06	135			13
Нефролози	3703	0,03	89			
Хематолози	734	0,01	5			
Педиатри	33164	1,42	33164			764
Хирурзи	14694	0,10	858			19

Ортопедотравматолози	13417	0,09	1133			6
Уролози	5716	0,04	264			97
Акушер-гинеколози	21755	0,15	1857	5400	477	11
Инфекционисти	849	0,01	135			
Офтальмолози	24486	0,17	3087			23
Оториноларинголози	10606	0,07	2742			11
Невролози	27620	0,20	693	101		159
Психиатри	4696	0,03	191			
Дермато-венеролози	9715	0,07	2225			
Физиотерапевти	3880	0,03	130			
Други	1289	0,01	453			

Изводи: Специализирана медицинска помощ на територията на област Монтана се осъществява от лечебни заведения за индивидуална и групово практика, МЦ и ДКЦ.

Общият брой специалисти регистрирани и обслужващи населението надвишават утвърдения от НЗК.

Основни проблеми: На областно ниво е налице неравномерно разпределение на лечебните заведения за специализирана извънболнична помощ на територията на отделните общини. В големите общини се осигурява пълен обем дейности с разкрити клинични лаборатории и кабинети за образна диагностика. Това затруднява достъпа на пациентите от по-малките общини до специализирани изследвания и консултации.

4.3 Болнична медицинска помощ

На територията на областта функционират 3 МБАЛ – 1 областна в гр.Монтана и 2 общински в гр. Лом и гр. Берковица; 1 частна многопрофилна болница за активно лечение в гр. Монтана и 1 специализирана болница за рехабилитация в гр. Вършец с общ брой легла – **984**, което е **71.7** на десет хиляди от населението в областта. С най-добра осигуреност на 10 000 от населението са леглата за активно и интензивно лечение – **55.7**, следват леглата за физикална и рехабилитационна медицина - **12,2**, психиатричните легла – **3.1**, продължително лечение – **0.7**.

Наличната в областта мрежа от болнични лечебни заведения е в състояние да задоволи най-масовите потребности на населението от болнична помощ. Налице е оптимална обща осигуреност със структури, болнични легла и медицински персонал.

Легла в лечебните заведения за болнична помощ на 31.12.2015 г. по видове

Видове легла	МБАЛ „Д-р Ст. Илиев“ АД гр.Монтана	„МБАЛ Сити клиник Св. Герги“ ЕООД гр.Монтана	МБАЛ „Св.Н.Чудотворец“ ЕООД гр.Лом	„МБАЛ Берковица“ ЕООД гр. Берковица	СБР-НК ЕАД Филиал „Св. Мина“ гр.Вършец	Общ брой легла	Осигуреност на 10 000
Общо	400	147	257	60	120	984	71.7
Анестезиология и интензивно лечение	9	7	6	-	-	22	1.6
Терапевтични легла	198	70	120	24	-	412	30.0
В т.ч.							
Вътрешни болести	22	-	77	14	-	113	8.2
Инфекциозни болести	20	-	13	-	-	33	2.4

Кардиология	35	30	-	-	-	65	4.7
Нервни болести	38	40	30	10	-	118	8.5
Нефрология и диализа	18	-	-	-	-	18	1.3
Пневмология и фтизиатрия	65	-	-	-	-	65	4.7
Хирургични легла	101	50	50	10	-	211	15.4
В т.ч.							
Ортопедия и травматология	19	-	12	-	-	31	2.3
Очни болести	10	-	-	-	-	10	0.7
Урология	10	-	-	-	-	10	0.7
Ушно-носно-гърлени болести	10	-	6	-	-	16	1.2
Хирургия	52	50	32	10	-	144	10.5
Педиатрични	39		15	14		68	5.0
В т.ч.							
Детски болести	25	-	15	14	-	54	3.9
Неонатология	14	-	-	-	-	14	1.0
Акушеро-гинекологични	23		16	12		51	3.7
В т.ч.							
Акушерство	8	-	6	4	-	18	1.3
Гинекология	7	-	10	8	-	25	1.8
Патологична бременност	8	-	-	-	-	8	0.6
Други	30	20	50		120	220	16.0
В т.ч.							
Психиатрия	13	-	30	-	-	43	3.1
Физикална и рехабилитационна медицина	17	20	10	-	120	167	12.2
Продължително лечение	-	-	10	-	-	10	0.7
Структури без легла							
Спешна медицина	1						
Клинична лаборатория	1		1	1			
Микробиологична лаборатория	1		1	1			
Трансфузионна хематология	1		1				
Образна диагностика	1		1	1			
Обща и клинична патология	1		1				
Съдебна медицина	1						

Дейност на стационарите на болничните лечебни заведения

Видове заведения	2015										
	Среден брой легла	Постъпили болни	Изписани болни	Умрели	Преминали болни	Проведени легло дни	Използваемост на леглата		Оборот на леглата	Среден престой на 1 лекуван болен	Леталитет (%)
							дни	%			
МБАЛ	717	33769	33098	671	34050	179860	251	69	47	5,28	1,99
МБАЛ гр.Монтана	400	18835	18421	441	19024	96332	241	66	48	5,06	2,34
МБАЛ гр.Лом	257	12572	12336	218	12654	71505	278	76	49	5,65	1,74
МБАЛ гр.Берковица	60	2362	2341	12	2372	12023	200	55	40	5,07	0,51
Специализирани болници	120	7010	7028	-	7028	50096	417	114	59	7,13	-
СБР НК гр.Вършец	120	7010	7028	-	7028	50096	417	114	59	7,13	-
Частни лечебни заведения	147	3279	3258	21	3285	16702	278	76	55	5,09	0,64
МБАЛ „Сити-клиник - Свети Георги“ ЕООД гр. Монтана	147	3279	3258	21	3285	16702	278	76	55	5,09	0,64

Изводи: Основните показатели за дейността на стационарите – използваемост, оборот, среден престой и леталитет се запазват през последните години в сравнително добри стойности, с изключение на показателя „използваемост на леглата“ в МБАЛ Берковица.

Показателите за дейността на МБАЛ „Сити-клиник - Свети Георги“ ЕООД гр. Монтана са отразени на база 60 легла. Лечебното заведение има Разрешение за осъществяване на лечебна дейност № МБ – 324/02.04.2015 г с допълнително 87 легла, които не са осъществявали дейност за 2015г.

4.4 Спешна медицинска помощ

<p>Структура и организация на спешната медицинска помощ в областта се осъществява от ЦСМП гр.Монтана с 6 филиала /ФСМП - Монтана, Лом, Берковица, Вършец, Вълчедръм и Чипровци/. През 2015 г. са изпълнени 13943 повиквания, които са с 421 случаи по-малко от 2014 г., от тях за спешна медицинска помощ са – 11645 или 83,5%, за неотложна мед.помощ – 2014 или 14,4%, за санитарен транспорт - 284 или 2,0%.</p> <p>През 2015г. общият брой обслужени пациенти е 31772 от тях деца от 0-17 г. – 4511 или 14,2 % .</p> <p>В сравнение с 2014 г. общия брой на обслужените пациенти е увеличен с 512 случаи , а на деца до 17 г. е увеличен с 1519 случаи.</p> <p>Основни проблеми:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Текучество на лекари, както и малък брой лекари със специалност с тенденция до кадрова криза; • Голям брой неотложни повиквания , прегледи, транспорт, особено от селата, където няма осигурено 24 часово наблюдение от ОПЛ.

Показател	Брой
Амбулаторни прегледи	18384
Изпълнени повиквания - общо, от тях – за спешна медицинска помощ	13943
- за неотложна медицинска помощ	11645 или 83,5% от изпълнените повиквания
- за санитарен транспорт	2014 или 14,4% от изпълнените повиквания
Общ брой обслужени пациенти, от тях – брой деца 0-17 г.	284 или 2,0 % от изпълнените повиквания
Общ брой обслужени пациенти, от тях – брой деца 0-17 г.	31772
Персонал – общ брой /физически лица на основен договор/ от тях: - лекари	4511 или 14,2% от общо обл. пациенти
- фелдшери	155
- медицински сестри	24
- акушерки	41
- друг персонал	15
	3
	72
Транспортни средства – линейки и леки коли	21 в т.ч в движение 16 бр.

В Спешно отделение към МБАЛ – АД гр.Монтана за 2015г. са обслужени **16 826** лица , от тях са хоспитализирани **7784** лица, което прави **46.3 %** от обслужените лица.

5. Осигуреност на регионалната здравна мрежа с човешки ресурси

Осигуреност с медицински специалисти в областта – През **2015** година лекарите в област Монтана са **378** /физически лица на основен трудов договор/. Най-висока осигуреност на населението има с общопрактикуващи лекари - **7,1** на десет хиляди от населението. Следват невролози – **1,6**; педиатри – **1,4**; акушер-гинеколози и анестезиолози – **1,1** на десет хиляди.

Обезпеченост с лекари по дентална медицина е **97** или **7,0** на десет хиляди. Специалистите по „Здравни грижи” са **874**, които представляват **62,7** на десет хиляди души, а медицинските сестри – **555** или **39,8** на десет хиляди.

Медицински персонал в лечебните заведения в Област Монтана към 31.12

Медицински персонал	2015 г.	2014 г.	2013 г.	2012 г.	2011 г.
	брой				
Лекари	378	387	396	408	410
Лекари по дентална медицина	93	97	100	104	101
Фармацевти	85	81	81	72	72
Специалисти по здравни грижи	845	874	873	884	909
В т.ч. :					
фелдшери	111	120	122	135	135
акушерки	63	66	64	63	63
медицински сестри	537	555	552	591	591
лаборанти (клинични и рентгенови)	76	76	77	75	75
рехабилитатори	28	25	26	25	24
масажисти	2	2	2	2	4
зъботехници	18	16	18	18	18
санитарни инспектори	5	7	7	7	6
инструктори по лечебно хранене	5	7	5	4	4
помощник-фармацевти	39	37	37	45	45
Друг персонал	733	738	736	797	797

Лекари по специалности – общо

Видове специалности	2015 г.		2014 г.		2013 г.	
	брой	на 10 000 от населението	брой	на 10 000 от населението	Брой	на 10 000 от населението
Лекари - всичко	378	27,6	387	27,8	396	28,0
в т.ч. Вътрешни болести	18	1,3	18	1,3	21	1,5
Кардиолози	11	0,8	14	1,0	16	1,1
Пневмофтизиатри	13	0,9	10	0,7	9	0,6
Ендокринолози	4	0,3	5	0,4	5	0,4
Гастроентеролози	4	0,3	5	0,4	4	0,3
Нефролози	6	0,4	5	0,4	5	0,4
Хематолози	1	0,1	1	0,1	1	0,1
Анестезиолози	17	1,2	16	1,1	16	1,1
Хирурзи общо	17	1,2	18	1,3	19	1,3
В т.ч. детска	1	0,1	1	0,1	-	0,0
Гръдна	1	0,1	1	0,1	-	0,0
Медицинска онкология	2	0,1	1	0,1	-	0,0

Инфекциозни болести	5	0,4	5	0,4	5	0,4
Акушер-гинеколози	19	1,4	16	1,1	18	1,3
Педиатри	17	1,2	19	1,4	21	1,5
Офталмолози	7	0,5	7	0,5	8	0,6
Оториноларинголози	7	0,5	7	0,5	6	0,4
Невролози	19	1,4	22	1,6	23	1,6
Психиатри	4	0,3	4	0,3	5	0,4
Уролози	5	0,4	5	0,4	5	0,4
Дерматовенеролози	4	0,3	5	0,4	5	0,4
Образна диагностика	10	0,7	8	0,6	10	0,7
Физиотерапевти	11	0,8	8	0,6	9	0,6
Лабораторни лекари	8	0,6	8	0,6	9	0,6
Ортопедо-травматолози	9	0,7	8	0,6	9	0,6
ОПЛ	98	7,1	100	7,2	103	7,3
Други	64	4,7	73	5,2	64	4,5

6. Икономически показатели за дейността на лечебните заведения за болнична помощ

Показатели	Стойност на един преминал болен	Стойност на един леглоден	Стойност на един лекарствен	Стойност на един храноден
МБАЛ „Д-р Ст. Илиев“ АД гр.Монтана				
2012	719,21	128,95	17,42	2,23
2013	688,52	126,39	17,26	2,65
2014	693.35	131.69	16.13	2.21
2015	714,12	143,72	15,36	1,95
МБАЛ „Свети николай Чудотворец“ ЕООД гр. Лом				
2012	602,18	108,66	11,46	2,03
2013	605,05	112,40	9,8	2,33
2014	640.60	119.01	17.53	1.91
2015	642,91	113,70	16,75	1,82
„МБАЛ Берковица“ ЕООД гр. Берковица				
2012	521,79	96,81	9,32	1,06
2013	489,30	91,59	9,25	1,11
2014	524.82	100.87	8.98	1.14
2015	540,60	105,74	9,27	1,17
МБАЛ „Сити-клиник - Свети Георги“ ЕООД гр. Монтана				
2012	357,31	59,74	4,30	2,10
2013	328,25	60,56	6,74	3,05
2014	482.10	76.52	8.88	3.57
2015	463,16	85,63	6,42	5,67
СБР-НК ЕАД Филиал „Свети Мина“ гр. Вършец				
2012	356,89	45,83	0,01	5,25
2013	279,89	36,87	0,02	5,24
2014	312.81	57.35	0.01	4.87
2015	268,55	43,07	0,01	5,17

SWOT анализ на състоянието на системата на здравеопазване в област Монтана

Силни страни	Слаби страни
- създадена добра мрежа от лечебни заведения оборудвани с необходимата техника, сграден фонд и квалифициран персонал	- много лоша демографска ситуация
- достатъчност на лекари и денталисти за осигуряване на медицинското обслужване на доболничната помощ	- голям процент ОПЛ работят сами без сътрудници
- добър обхват на населението от ОПЛ	- неизползване възможностите, които предлагат хосписите за подобряване на здравето обслужване
- съществуваща мрежа от училищни здравни кабинети , детски ясли и ОДЗ	- липса на отделение за долекуване и рехабилитация на социално значими заболявания
	- слабо стоматологично обслужване на учениците и децата
Благоприятни възможности	Заплахи
- възможност за реструктуриране на непечеливши ЛЗ от областта в центрове (отделения, сектори) за онко-заболявания, рехабилитационни болници за долекуване на социално-значими заболявания (инсулт, инфаркт)	- широко разпространение на хроничните заболявания сред възрастното население, изискващи голям обем диагностика, лечебни и рехабилитационни дейности
	- много висок относителен дял на болестите на органите на кръвообращението
	- текучество на медицински кадри
	- голям процент неграмотни и здравно неосигурени лица сред ромите
	- финансиране в рамките на възможното, а не на необходимото

Основни недостатъци и проблеми на регионалната система за здравеопазване:

- Липса на заведения за лечение и долекуване на хронично болни;
- Липса на специалисти от някои водещи специалности;
- Остарял автотранспорт;
- Диспропорция на специализираната медицинска помощ по общини.

Предложения за решаване на проблемите

- Съвместно с общините и медицинските специалисти изграждане на ЛЗ за хронични болни;
- Целенасочено запазване и развитие на местните кадри. Използване възможностите за привличане на медицински специалисти от други области;
- Осигуряване финансови средства за преодоляване на технологичната съоръженост на ЛЗ;
- Съвместно с общинските ръководства и водещите ЛЗ осигуряване на равнопоставен достъп на специализиране медицинска помощ до всички общини в областта

Регионални здравни приоритети

- Актуализиране на Регионална здравна карта;
- Изграждане на ЛЗ за лечение и долекуване на хронично болни;]
- Съвместно с БЛС, БЗС и БАПЗГ привличане и задържане на медицинските специалисти, особено за липсващите специалности;
- Майчино и детско здравеопазване;
- Училищно здравеопазване;
- Борба със социално значимите болести.

